

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

«СХВАЛЕНО»

Вченою радою ДНУ «Інститут
модернізації змісту освіти»
(протокол № 1 від 31 січня 2024 р.)
Голова Вченої ради

Юрій САФОНОВ
(прізвище та ініціали)

2024 р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Директор ДНУ «Інститут
модернізації змісту освіти»

Євген БАЖЕНКОВ
(прізвище та ініціали)

2024 р.

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

**STEM-школа: організація освітнього процесу
в системі інтегрованого навчання**

галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
назва відповідно до ліцензії

спеціальність: 011 «Освітні, педагогічні науки»
шифр та назва галузі знань

категорія слухачів: педагогічні, науково-педагогічні працівники
назва категорії слухачів

Рецензенти:

Коломоєць Галина, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, начальник відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»;

Горбенко Світлана, кандидат психологічних наук, доцент кафедри авіаційної психології факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету;

Зорін Віталій, директор середньої загальноосвітньої школи №35 Святошинського р-ну м. Києва.

Розробники:

Засєкіна Тетяна, доктор педагогічних наук, заступник директора, головний науковий співробітник відділу STEM-освіти Інституту педагогіки НАПН України;

Василяшко Ірина, завідувач сектора підготовки вчителів відділу STEM-освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»;

Коршунова Ольга, головний редактор ВД «Освіта», учитель інформатики ліцею «Престиж» м. Києва.

Пояснювальна записка

Із швидким розвитком технологічних процесів, ІТ-галузі, робототехніки, нанотехнологій зростає потреба у фахівцях високотехнологічних галузей, здатних до комплексної науково-інженерної діяльності, тому нині особливо актуальним є питання якісної освіти з технічних дисциплін — математики, фізики, інженерії, програмування. Впровадження STEM-освіти — це спосіб допомогти молоді стати новаторами, цілеспрямованими, творчими й надійними ланками команди, суспільства. Сьогодення об'єктивно вимагає переведення процесів освітньої галузі на новий технологічний рівень, активізації пошуку перспективних інноваційних і педагогічних технологій, спрямованих на розвиток особистості.

У зв'язку із цим, першочергово необхідно приділяти посилену увагу якісному підвищенню кваліфікації науково-педагогічних працівників, створенню відкритих ресурсів неформальної освіти, які доповнюють сучасні підходи формальної освіти дорослих. Усвідомлюючи необхідність неперервного педагогічного розвитку, відділ STEM-освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» ініціював створення відкритого освітнього ресурсу неформальної освіти «STEM-школа» на платформі «Український проєкт “Якість освіти”». З 2017 року заходи, що проводяться у межах STEM-школи, сприяють мотивації педагогічних працівників активно впроваджувати STEM-освіту.

Актуальність освітньої програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників «STEM-школа: організація освітнього процесу в системі інтегрованого навчання» (далі — Програма) за спеціальністю 011 — освітні, педагогічні науки; галузь знань: 01 — освіта/педагогіка у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою визначається суспільною значущістю та об'єктивною потребою освіти в ефективному розвитку фахового рівня педагогічних працівників в умовах реалізації Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти), нового Державного стандарту базової середньої освіти; зумовлено швидкими темпами оновлення знань у сучасному інформаційному суспільстві, викликами децентралізації, диверсифікації та демонополізації післядипломної педагогічної освіти; необхідністю розроблення й реалізації нових технологій саморозвитку та самовдосконалення педагогічних працівників з урахуванням їхніх особистісно-професійних запитів і потреб, професійного досвіду; умов здійснення професійної діяльності з розвитку напрямів STEM-освіти; глобальних і локальних освітніх можливостей в усіх секторах освіти — формальному, неформальному та інформальному.

Програму розроблено з урахуванням професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23 грудня 2020 року № 2736 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»; Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800, наказу Міністерства освіти і науки України від 12 жовтня 2022 р. № 904 «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти» відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 № 988-р., Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 960-р та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність педагогічних працівників з урахуванням європейського вектора розвитку освіти України, новітніх закордонних і вітчизняних наукових розробок, зокрема, напрямів STEM-освіти.

Цільова група: педагогічні, науково-педагогічні працівники.

Мета: розвиток та вдосконалення, набуття нових загальних і професійних компетентностей педагогічних працівників, необхідних для ефективної організації освітнього процесу в умовах реалізації Державного стандарту загальної середньої освіти, Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти).

Основні завдання Програми:

- розвиток загальних і професійних компетентностей педагогічних працівників з урахуванням основних напрямів державної політики в галузі освіти;
- формування цінностей, громадянських компетентностей педагогічних працівників;
- формування активної громадянської позиції та практичного впливу на розвиток демократичного середовища закладу освіти;
- поглиблення знань про науково-теоретичні аспекти щодо розвитку напрямів STEM-освіти;
- сприяння особистісному та професійному розвитку слухачів / слухачок з питань розвитку STEM-освіти як інновації НУШ на основі актуалізації їхнього професійного та життєвого досвіду;
- формування і розвиток інформаційної культури управління освітнім процесом, навичок використання інноваційних освітніх технологій, засобів інформаційних та цифрових технологій;
- формування і розвиток навичок системного аналізу результатів власної інноваційної діяльності, знаходження оптимальних шляхів для розв'язання проблем створення сучасного STEM-середовища;
- мотивація слухачів до постійного професійного розвитку через неперервну освіту, самоосвіту, критичне осмислення результатів власної діяльності.

Особливості реалізації

Загальний обсяг Програми — 15 академічних годин (0,5 ЄКТС). Очікувані результати навчання можуть різнитися залежно від кваліфікаційної категорії та педагогічного досвіду слухачів.

Форма підвищення кваліфікації: змішана (очна / очно-дистанційна / дистанційна). Освітній процес може проводитися дистанційно в синхронному та асинхронному режимах. Засобами діагностики успішності навчання слухачів є підсумкове опитування.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації: сертифікат.

ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

		Загальна інформація
Обсяг програми		15 академічних годин (0,5 ЄКТС).
Наукова установа		ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Акредитаційна інституція		Міністерство освіти і науки України.
Рівень освітньої програми		Підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників.
А	Мета освітньої програми	
	Професійний розвиток педагогічних працівників відповідно до державної політики в галузі освіти, розвиток та вдосконалення раніше набутих та/або набуття нових загальних і професійних компетентностей педагогічних працівників, необхідних для ефективної організації освітнього процесу в умовах реалізації Державного стандарту загальної середньої освіти, Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти)	
В	Характеристика освітньої програми	
1	Функціональна спрямованість	Розвиток професійної компетентності педагогічних, науково-педагогічних працівників
2	Фокус освітньої програми	Акцент на розвитку компетентностей науково-педагогічних, педагогічних працівників, метою подальшої діяльності яких є впровадження інноваційних підходів STEM-освіти в умовах реалізації концептуальних засад Нової української школи
3	Орієнтація освітньої програми	Тематика орієнтована на розвиток та вдосконалення складників професійної компетентності педагогічних, науково-педагогічних працівників
4	Особливості освітньої програми	Програма спрямована на розвиток та вдосконалення раніше набутих та/або набуття нових загальних і професійних компетентностей педагогічних, науково-педагогічних працівників, які впроваджують новий Державний стандарт в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа», Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти), та здатні здійснювати

		<p>педагогічну діяльність на основі кращих українських і європейських практик, результатів наукового пошуку вітчизняних та закордонних дослідників</p> <p>Програма складається з 3 основних тем, які реалізуються у форматі змішаного навчання. Кожна тема містить підтеми, що проходять у формі практичних семінарів / вебінарів тощо. Загальний обсяг освітньої програми — 0,5 ЄКТС (15 академічних годин).</p> <p>За умови успішного опанування змісту Програми (не менше 80%) слухачі отримують сертифікат про підвищення кваліфікації</p>
5	Цільова аудиторія	Педагогічні, науково-педагогічні працівники
С Професійні вимоги (компетенції)		
1	Професійні вимоги (компетенції)	Визначає посадова інструкція
2	Продовження навчання	Програма передбачає можливість подальшого розвитку професійної компетентності педагогічних, науково-педагогічних працівників у системі неформальної та інформальної освіти
D Стиль та методика навчання		
1	Підходи до навчання	<p>Організація освітнього процесу здійснюється за змішаною формою (очна, очно-дистанційна, дистанційна) та передбачає теоретичну, практичну, самостійну роботу. Теоретична складова освітньої програми реалізується через інтерактивні лекції, відеолекції, вебінари, відеоконференції тощо. Практична складова реалізується через навчальні тренінги, семінари, STEM-майстерні тощо. Самостійна робота слухачів передбачає пошук та опрацювання навчальних матеріалів відповідно до запропонованих завдань, розробку групових STEM-уроків, STEM-проектів тощо. Здійснюється самостійна робота в позанавчальний час.</p> <p>Дистанційна форма навчання забезпечується на електронній платформі «Якість освіти». Освітній процес може проводитися дистанційно в синхронному та асинхронному режимах. Навчальні заняття в синхронному режимі під час дистанційної форми навчання проводяться з використанням спеціального програмного забезпечення для проведення вебконференцій з обов'язковою участю слухачів</p>
2	Система оцінювання досягнень	Засобом діагностики успішності навчання слухачів є підсумкове опитування
Е Програмні компетентності		
1	Загальні компетентності	<p>Громадянська. Здатність діяти відповідально й свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права й обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність сталого розвитку.</p> <p>Соціальна. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.</p>

		<p>Культурна. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.</p> <p>Лідерська. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.</p> <p>Підприємницька. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості</p>
2	Професійні	<p>Мовно-комунікативна. Здатність забезпечувати здобуття освіти державною та іноземними мовами; забезпечувати (за потреби) здобуття учнями освіти з урахуванням особливостей мовного STEM-середовища в закладі освіти; формувати й розвивати мовно-комунікативні вміння</p> <p>Предметно-методична. Здатність моделювати зміст навчальної діяльності відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати ключові компетентності та вміння, здійснювати інтегроване навчання; добирати й використовувати інтерактивні ефективні методики й технології навчання; розвивати в учнів технічне, інженерне, критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісне ставлення до життя</p> <p>Інформаційно-цифрова. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі</p> <p>Психологічна. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості дітей; використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої мотивації до навчальної діяльності, позитивної самооцінки, я-ідентичності; організувати пізнавальну діяльність</p> <p>Емоційна. Здатність усвідомлювати особисті потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з усіма суб'єктами освітнього процесу; усвідомлювати взаємозалежність людей у сучасному глобалізованому світі</p> <p>Компетентність педагогічного партнерства. Здатність рівноправної та особистісно зорієнтованої взаємодії з учнями в освітньому процесі; залучати батьків, опікунів до освітнього процесу на засадах партнерства; працювати в команді</p>

		<p>Інклюзивна. Здатність забезпечувати в освітньому STEM-середовищі сприятливі умови для кожного з урахуванням його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів</p> <hr/> <p>Здоров'язбережувальна. Здатність організувати безпечне освітнє STEM-середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу; здатність формувати в учнів здоров'язбережувальні навички; зберігати ментальне здоров'я під час професійної діяльності</p> <hr/> <p>Проектуальна. Здатність проектувати осередки навчання і виховання для здобувачів освіти</p> <hr/> <p>Прогностична. Здатність планувати освітній процес та прогнозувати його результати</p> <hr/> <p>Організаційна. Здатність організувати освітній процес, використовуючи різні види і форми навчально-пізнавальної діяльності учнів за напрямками STEM-освіти</p> <hr/> <p>Оцінювально-аналітична. Здатність аналізувати результати STEM-навчання здобувачів освіти; забезпечувати процес самооцінювання та взаємооцінювання результатів STEM-навчання здобувачів освіти</p> <hr/> <p>Інноваційна. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації в професійній діяльності; застосовувати інноваційні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності</p> <hr/> <p>Компетентності навчання впродовж життя. Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими педагогами на засадах партнерства та підтримки з метою впровадження STEM-освіти</p> <hr/> <p>Рефлексійна. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності й визначати індивідуальні професійні потреби з питань STEM-освіти</p>
F	Прогнозовані результати навчання	
	<p><i>Знання і розуміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● сучасних тенденцій розвитку освіти загалом та актуальність запровадження напрямів STEM-освіти; ● нормативно-правових основ, зокрема сутності основних ідей щодо STEM у Державному стандарті повної загальної середньої освіти; ● понятійного апарату з питань STEM-освіти; ● освітньої діяльності в закладі освіти за напрямками STEM-освіти та академічної свободи педагогічних працівників щодо організації освітнього процесу; ● ролі педагога під час організації STEM-орієнтованого освітнього процесу; ● психолого-педагогічних інструментів для організації, оцінювання заходів щодо створення STEM-освітнього середовища. <p><i>Уміння:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● організувати освітній процес відповідно до вимог законодавчих актів у сфері базової середньої освіти, концептуальних засад НУШ в умовах запровадження STEM-освіти; 	

<ul style="list-style-type: none"> • використовувати STEM-підходи для організації сучасного освітнього процесу в умовах змішаного навчання; • розробляти та реалізувати практикоорієнтовані STEM-проекти, уроки, заняття; • аналізувати, розробляти (добирати) та використовувати інтегровані компетентнісно-орієнтовані STEM-завдання; • розвивати м'які навички та навички мислення високого рівня під час STEM-навчання; • використовувати різні соціально-професійні ролі педагога. <p><i>Диспозиції (цінності, ставлення):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • готовність до реалізації сучасних цілей освіти; • гуманістична спрямованість освітнього процесу; • дитиноцентризм, цінність особистості; • професійна мобільність та гнучкість; • усвідомлення професійної ідентичності STEM-педагога НУШ та необхідності постійного професійного розвитку; • просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність)
Ресурсне забезпечення реалізації освітньої програми
Ресурсним забезпеченням передбачено е-кейс відеоматеріалів за темами Програми, який розміщено на освітній платформі «Якість освіти» (режим доступу: https://yakistosviti.com.ua/uk/Golovna) (вкладка меню WEBSTEMSCHOOL) і на каналі YouTube (http://surl.li/mivd); оцінювання досягнень слухачів проводиться через платформу для цифровізації процесу атестації педагогічних працівників «Єдина атестаційна система»

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

освітньої програми підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників
«STEM-школа: організація освітнього процесу в системі інтегрованого навчання»

Зміст навчання	Кількість годин			
	Теоретична складова	Практична складова	Самостійна робота	Разом
1. Концептуальні засади розвитку STEM-освіти в Україні	2	1	1	4
Тема 1.1. Реалізація STEM-підходів в умовах Нової української школи та цифрової трансформації освіти. Нормативне підґрунтя розвитку STEM-освіти	1	-	0,5	1,5
Тема 1.2. Моделі STEM-освіти: сутність, структура, кроки запровадження в закладах освіти	1	1	0,5	2,5
2. STEM-освіта: організація освітнього процесу в системі інтегрованого навчання	3	2	1	6
Тема 2.1. Освітнє STEM-середовище: структура, матеріально-технічне, методичне забезпечення	1	-	-	1
Тема 2.2. Сучасні підходи до конструювання STEM-уроку/заняття з використанням цифрових технологій і технологій дистанційного навчання. STEM-проекти: теорія і практика	1	1	0,5	2,5

Тема 2.3. Ресурси для розвитку напрямів STEM: освітня робототехніка, 3D-моделювання, електроніка, інтернет речей тощо	1	1	0,5	2,5
3. Ціннісно-компетентні підходи розвитку професійної діяльності STEM-педагога	2	1	1	4
Тема 3.1. Розвиток професійних компетентностей STEM-педагога. Готовність педагога до психолого-соціальної самопідтримки та підтримки учасників освітнього процесу в кризових ситуаціях	1	-	1	2
Тема 3.2. Партнерська взаємодія учасників освітнього процесу для кращих результатів, освіти сталого розвитку	1	1		2
4. Дискусія за результатами навчання. Оцінювання досягнень слухачів		1		1
Разом годин за освітньою програмою	7	5	3	15

Зміст тем

1. Концептуальні засади розвитку STEM-освіти в Україні

Тема 1.1. *Реалізація STEM-підходів в умовах Нової української школи та цифрової трансформації освіти. Нормативне підґрунтя розвитку STEM-освіти.*

Виклики, що постають перед сучасною вітчизняною освітою в умовах воєнного стану. Реалізація STEM-підходів в умовах Нової української школи та цифрової трансформації освіти. Науково-теоретичні аспекти розвитку напрямів STEM-освіти.

Нормативне підґрунтя розвитку STEM-освіти в Україні. Стан реалізації плану заходів Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти). Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти. Модельні навчальні програми міжгалузевих інтегрованих STEM-курсів.

Тема 1.2. *Моделі STEM-освіти: сутність, структура, кроки запровадження в закладах освіти.*

Закордонні моделі STEM-освіти: сутність, структура, переваги. Моделі STEM-освіти різних освітніх рівнів: сутність, ефективність та ризики. Наступність у розвитку STEM-освіти: від дошкільника до випускника. Інноваційна модель STEM-освіти сучасного закладу: від розробки ідеї до втілення.

Мотиваційна й технологічна готовність учасників освітнього процесу до впровадження STEM-освіти в закладі освіти.

2. STEM-освіта: організація освітнього процесу в системі інтегрованого навчання

Тема 2.1. *Освітнє STEM-середовище: структура, матеріально-технічне, методичне забезпечення.*

Організація інноваційного STEM-середовища: структура, складники. Освітнє STEM-середовище як соціальний ліфт успішного розвитку особисті.

STEM-центри / лабораторії / хаби: напрями, рівні ресурсного забезпечення, перспективи розвитку.

Практичний досвід створення STEM-середовища для формування вмій і навичок дослідницько-проектної діяльності. Сучасне та доступне обладнання для розвитку напрямів STEM / STREAM-освіти в дошкільній, загальній середній та позашкільній освіті.

Тема 2.2. Сучасні підходи до конструювання STEM-уроку / заняття з використанням цифрових технологій і технологій дистанційного навчання. STEM-проекти: теорія і практика.

Сучасні підходи до конструювання STEM-уроку / заняття: основні відмінності, переваги, утруднення проведення. Реалізація особистісно-орієнтованого, компетентнісного, діяльнісного, проектного підходів під час STEM-навчання. Цифрові технології та ресурси для організації STEM-уроку / заняття. Використання універсального дизайну для STEAM-навчання в умовах дистанційного навчання. Лайфхаки, практичні кейси нестандартні форми навчання: STEM-квести, хакатони, STEM-конкурси, STEM-екскурсії тощо.

STEM-проектна діяльність як провідний підхід STEM-навчання. Індивідуалізація навчання через проектно-дослідницьку діяльність. Кейси STEM-проектів: досвід учителів-новаторів.

Тема 2.3. Ресурси для розвитку напрямів STEM: освітня робототехніка, 3D-моделювання, електроніка, інтернет речей тощо.

Напрями STEM-освіти, що сприяють розвитку соціально-комунікативних навичок (soft skills), успішній соціалізації учнівської молоді, вибору професій у сфері STEM.

Мейкерство як методичний підхід підвищення мотивації до вивчення предметів природничо-математичного циклу. Освітня робототехніка: невіддільна частина STEM-середовища, ресурси, проблеми та можливості. Адитивні технології (3D-друк): ресурси та перспективи. Інтернет речей (IoT — Internet of Things) — технологія для побудови «розумного» майбутнього. Імерсивні технології: віртуальна реальність (VR — Virtual Reality), доповнена реальність (AR — Augmented Reality).

3. Ціннісно-компетентнісні підходи розвитку професійної діяльності STEM-педагога

Тема 3.1. Розвиток професійних компетентностей STEM-педагога. Готовність педагога до психолого-соціальної самопідтримки та підтримки учасників освітнього процесу в кризових ситуаціях.

Власна програма професійного розвитку в контексті STEM-освіти. Професійна ідентичність, мобільність та гнучкість педагога. Нові соціально-професійні ролі STEM-педагога: ментор, наставник, фасилітатор, тьютор тощо. Розвиток професійної самосвідомості й рефлексія власної професійної діяльності. Ресурси професійного розвитку педагогів: «STEM-школа», «Педагогічна STEM-майстерня», професійні конкурси.

Соціально-емоційне й етичне навчання (СЕЕН), ресурсність педагога в кризових умовах. Розвиток психологічної стійкості й резистентності. Готовність педагога до психолого-соціальної самопідтримки та підтримки учасників освітнього процесу в кризових ситуаціях.

Тема 3.2. Партнерська взаємодія учасників освітнього процесу для кращих результатів, освіти сталого розвитку.

Педагогіка партнерства. Командна робота з учасниками освітнього процесу. Партнерська взаємодія учасників освітнього процесу для досягнення кращих результатів розвитку STEM-освіти, освіти сталого розвитку.

4. Дискусія за результатами навчання. Оцінювання досягнень слухачів

Оцінювання досягнень слухачів здійснюється через особистий кабінет на платформі «Єдина атестаційна система» шляхом самозаповнення анкети (додаток).

Список рекомендованої літератури

1. Нормативно-правові документи

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#n8>
2. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) до 2027 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 960-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80/conv#n3>
3. План заходів щодо реалізації Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) до 2027 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 січня 2021 року № 131-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/131-2021-%D1%80#Text>
4. Концепція Нової української школи. Посібник. URL: https://oplatforma.com.ua/files/articles/2365/Koncepcija_Nova_ukrainska_shkola_MON_2016_Pedrada.pdf
5. Державний стандарт базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>.
6. Указ Президента України «Про Національну стратегію розбудови здорового і безпечного освітнього середовища у новій українській школі» від 25 травня 2020 р. № 195/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text>
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі на 2021 рік» від 23 грудня 2020 р. №1668-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1668-2020-%D1%80#Text>
8. План заходів щодо популяризації природничих наук та математики до 2025 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 320-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/320-2021-%D1%80#Text>

9. Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2023 року № 552 (зі змінами і доповненнями), зареєстроване в Міністерстві юстиції України 07 липня 2023 р. за № 1155/40211). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-23#Text>
10. Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.04.2020 № 574 «Про затвердження Типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів і STEM-лабораторій» та інших законодавчих актів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0410-20#Text>
11. Лист ДНУ «Інституту модернізації змісту освіти» від 15.08.2022 № 22. 1/10-1080 «Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2022/2023 навчальному році». URL: <https://imzo.gov.ua/2022/08/15/lyst-imzo-vid-15-08-2022-22-1-10-1080-metodychni-rekomendatsii-shchodo-rozvytku-stem-osvity-v-zakladakh-zahal-noi-seredn-oi-ta-pozashkil-noi-osvity-u-2022-2023-navchal-nomu-rotsi/>
12. Лозова О.В., Василяшко І.П. Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2023/2024 навчальному році. — К. : ДНУ «ІМЗО», 2023. — 11 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1XohXNsGS5xfSqFlxyen_QKZJ0ifi1HFj/view
13. Методичні рекомендації щодо організації нового освітнього простору Нової української школи. URL: <http://www.mon.gov.ua>

2. Основна література

1. Модельні навчальні програми: «STEM. 5-6 класи (міжгалузевий інтегрований курс)» (авт. Бутурліна О.В., Артем'єва О.Є.) (URL: <http://surl.li/cmxxjg>), «Робототехніка. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Сокол І. М., Ченцов О. М.) (URL: <http://surl.li/cimkw>).
2. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Світ інноваційних можливостей: актуальні питання розвитку STEM-освіти : колективна монографія / за заг. ред. О. Є. Стрижака, Ю. І. Завалевського. — К., 2023. — 254 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1WKDvPOxtFwVHZ7dUbK1hXM8eiM3hoC_r/view
4. Горбенко С., Лозова О., Василяшко І. Педагогічна діяльність учителя та формування його професійної майстерності в умовах STEM-освіти // Проблеми освіти: збірник наукових праць. Електронне видання ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». — К., 2023. Вип. 8 (97). — С. 206–218. URL: <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-98.2023>
5. Збірник науково-методичних матеріалів «STEM-освіта: теорія та практика» / уклад. О. В. Лозова, І. П. Василяшко, Л. Г. Булавська, О. В. Коршунова. — К., 2023. — 254 с. URL: https://yakistosviti.com.ua/userfiles/image/2023_Zbirnyk_STEM-school.pdf
6. Освітній ресурс для розробки STEM-проектів (опис STEM-проектів від журналу «Колосок». URL: http://kolosok.org.ua/stem_proekty/

3. Додаткова література

1. Актуальні аспекти розвитку STEAM-освіти в умовах євроінтеграції: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / уклад. Назимко Є.С., Кузьменко О.С., Сусликов В.Є, Лозова О.В., Короткова О.В., Мухіна Г.В., Сабельнікова Т.М. (м. Кропивницький, 21 квітня 2023 року). — Кропивницький : ДонДУВС, 2023. — 405 с. URL: <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2023/06/zbirnyk-21.04.2023-cover.pdf>
2. Горбенко С. Л., Василяшко І. П. Розвиток напрямів STEM-освіти в системі інклюзивного навчання // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 16, том 1. / за ред. М. К. Шеремет. — Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2020. — С. 81–92. URL: <https://aqce.com.ua/vipusk-n16-tom12020/gorbenko-sl-vasilashko-ip-rozvitok-napryamiv-stem-osviti-v-sistemi-inkluzivnogo-navchannja.html>
3. Освітній ресурс Всеукраїнського освітнього інноваційного проєкту «Я — дослідник». URL: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Proekt-IA-doslidnik> .
4. Упровадження STEM-освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів: методичні рекомендації / Н. І. Поліхун, К. Г. Постова, І. А. Сліпухіна, Г. В. Онопченко, О. В. Онопченко. — К. : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2019. — 80 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/286032301.pdf>

Додаток

Анкета для опитування слухача

Шановні слухачі, вам необхідно відповісти на всі запитання анкети. Зверніть увагу, що деякі запитання передбачають кілька правильних варіантів відповідей.

1. Запитання.

STEM-навчання поєднує в собі

- міждисциплінарний і проєктний підхід, основою для якого є предметна інтеграція
- міждисциплінарний і проєктний підхід, основою для якого стає інтеграція природничих наук із технологіями, інженерною творчістю і математикою
- інтеграцію природничих наук із математикою і технологіями

Якщо STEM-навчання інтегровано з мистецтвом, то як буде звучати така аббревіатура?

- STEAM
- STREAM
- STROM

Чи спрямовані практико-орієнтовані STEM-заняття на застосування науково-технічних знань у реальному житті?

- так
- ні

STEM-навчання — це

- етап уроку, спрямований на формування математичних і мовленнєвих компетентностей
- навчальний процес, який сприяє формуванню ІКТ-компетентностей і практичним навичкам
- системний навчальний процес, спрямований на формування ключових компетентностей і практичних навичок

Що з наведеного НЕ є ознакою STEM-навчання?

- заучування як провідна форма опанування матеріалу
- подання навчальної інформації через життєві ситуації
- заохочення до експериментальних досліджень
- прикладний, міждисциплінарний підхід

Дослідницько-пізнавальний підхід до навчання Inquiry Based Learning (IBL) — це

- навчання через дослідницьку діяльність, під час якої учні формують власні запитання та шукають відповіді на них
- проєктне навчання
- навчання, в якому складні реальні проблеми використовуються як інструмент для формування понять і принципів

Навичка helicopter view — це

- бачення згори, далекоглядність
- обмеженість
- уміння зосереджувати увагу
- відчуття

Оберіть характерні ознаки універсального дизайну в навчанні

- не існує жодного засобу залучення учнів до роботи, який був би оптимальним для всіх у всіх контекстах, тому надається кілька варіантів завдань для залучення учнів і учениць до активної роботи
- не обов'язково розвивати навички самооцінювання й рефлексії
- існують універсальні правила та шаблони для навчання, що підходять одночасно всім

Чи передбачає запровадження напрямів STEM-освіти перебудову компонентів освітнього середовища?

- так
- ні

Чи відповідає істині твердження: «STEM-освіта — це міст у майбутню професію»?

- так
- ні

Hard skills — це

- рівень володіння навичками, який потребує незначного контролю свідомістю
- професійні навички, яким можна навчити і які можна виміряти
- універсальні компетенції, які важко виміряти кількісними показниками

Soft skills — це

- універсальні компетенції, які важко виміряти кількісними показниками
- професійні навички, яким можна навчити і які можна виміряти
- рівень володіння, який потребує незначного контролю свідомістю

Чи є професії, у яких переважає один із типів навичок, наприклад, hard над soft?

- так
- ні

STEAM-підходи дають змогу

- розвивати гнучкість, мобільність, практичні навички і критичне мислення у здобувачів освіти
- покращити процес запам'ятовування великих блоків інформації
- скоротити обсяг навчальної інформації до мінімуму

Як доцільніше впроваджувати STEM-підходи під час викладання предмета?

- усі уроки з предмета розробляти і проводити на засадах STEM-підходів
- застосовувати елементи STEM на окремих уроках з предмета
- упроваджувати STEM-підходи системно: залучати елементи STEM на кожному уроці, окремі проводити як STEM-уроки, реалізовувати STEM-проекти

Що є основною ознакою STEM-уроку?

- науковість і новизна теми
- інтеграція, дослідницька діяльність, практико-орієнтованість, продукт діяльності
- здивування учнів, глибокі знання теорії, рефлексія

З якого етапу методично обґрунтовано починати STEM-урок?

- актуалізації знань, вмінь і навичок
- постановки та визначення для розв'язання значущої проблеми для учнівства
- фронтальної бесіди та перевірки домашніх завдань

На STEM-уроках / заняттях здобувачі освіти:

- отримують готові знання та відповіді на запитання
- не шукають відповідей на запитання під час проведення експериментів
- здобувають знання, досліджують, перевіряють на практиці, роблять висновки самостійно або за підтримки педагога / ментора

Які STEM-проекти краще пропонувати сучасним учням?

- короткотривалі
- середньої тривалості
- довготривалі
- все вище перелічене

Виконання STEM-проектів передбачає інтегровану дослідницьку, творчу діяльність учнівства, спрямовану на отримання самостійних результатів під керівництвом

- учителя-тьютора
- учителя-ментора
- Учителя-методиста
- учителя вищої кваліфікаційної категорії

Розмістіть у правильній послідовності етапи дослідження

- гіпотези
- аналіз
- проблема
- висновок
- експеримент

Яка головна проблема виникає в педагога під час оцінювання групового STEAM-проєкту

- важко оцінити особистий внесок кожного (явище «Ефекту Рінгельмана»)
- оцінювання інженерної складової частини проєкту, якщо така є
- оцінювання художньої складової частини проєкту, якщо така є
- оцінювання презентації проєкту

У яких класах може використовуватися програма курсу за вибором «ФІЗИКА В РУСІ» (Визначні технічні відкриття та винаходи XV–XXI століть як передумова STEM-освіти)?

- 1–4 класах
- 7–9 класах
- 10, 11 класах

Чи дають змогу платформи Scratch та mBlock проводити заняття з робототехніки?

- ні
- так

Скільки осей координат використовується під час побудови 3D-об'єкта?

- дві
- три
- безліч
- одна

Простір, у якому створені умови для дизайну, самонавчання, творчості, досліджень, мейкерства, називають

- мейкерспейс
- медіацентр
- лабораторія
- артстудія

Використання 3D-принтера сприяє розвитку STEM-навчання.

- так
- ні

Використання цифрової лабораторії сприяє розвитку STEM-навчання.

- так
- ні

Технологію, що доповнює наше реальне середовище віртуальними цифровими даними, називають

- збільшена реальність

- розширена реальність
- доповнена реальність
- змішана реальність

Доповнена реальність у STEM-книжках може бути реалізована за допомогою

- яскравих ілюстрацій
- інфографіки, схем, таблиць
- картинок-маркерів, QR-кодів, що «оживають» за допомогою спеціальних комп'ютерних програм
- тривимірної структури книжки, додаткових елементів (наліпок, постерів, розмальовок)

Сучасні науково-популярні книжки, які поєднують у собі інформативну цінність енциклопедій і захопливий стиль викладення реальної історії відкриття, винаходу чи розвитку певної технології чи науки, — це

- нонфікшн
- книжки-активіті
- вімельбухи
- енциклопедії

«Драматичний трикутник Карпмана» у транзакційному аналізі — це

- схема, за якою відбувається спілкування між співрозмовниками
- психосоціальна модель людської взаємодії
- всі відповіді правильні

2. Зворотний зв'язок. Ваші відповіді на ці запитання не впливають на результат опитування, але допоможуть організаторам навчання зрозуміти ваші запити та потреби.

Навчання на сесії STEM школи було

- результативним
- знайдено ідеї для впровадження
- просто цікавим

Які навчальні матеріали найбільше вплинули на розвиток ваших професійних знань та умінь
